

Pars prima de vniuerso.

vel lune quā creauit vel lune alij quā non creauit et creare celos quos veller multarum stellarū de quibus indubitāter nō creauit nisi vnū. Solū em̄ celum octauū quō vocant astrologi celū stellarū fixarū multitudinem stellarū ornauit. Nulli autē inferiorum celoz dedit nisi vnā solam stellā.

Amp̄. q̄s dubitat creatorē potuisse creare celum cuius motus eēt contrariū motui prenoīati celi videlicet ab occidente in orientem et celuz etiā cuius motus eēt ab austro in aglone; et aliud cuius motus eēt ab aglone in austrū. Isti autē celi longe dissimiles eēt p̄culdubio celis iam creatis fiet aut manifestū hoc cū ymaginaueris celos iā creatos impossibilitate sua et extra actum eēdi. tunc em̄ videbis eos tales p̄ oīa celos quos dixi tibi vicz motuū contrariū motibus celozū quī sunt videbis in quibus eos. ita se habere potētia et non inuenies alteros digniores alijs vt potius detur eis eē quā illis quāntum in ip̄is est hoc autē est quā nihil quō extra creatorē eēt induxit enim ad hoc vt potius daret eē istis quā illis. p̄nc̄ em̄ illud esset p̄or̄ causa essendi celis. quā ipse creator et etiā magis causa tum ip̄m creatorē causas efficeret in effectu quē admodū didicisti ap̄d̄ auditū Aristotile quod finis est magis causa quā efficiens quod ipse efficit vt efficiens sit efficiens in effectu. Quare manifestū est quod si ita eēt p̄ma causa que ē creator benedictus et sublimis nec p̄ma causa eēt nec maxima causa quod igitur istis potius datum ē esse quā illis sint p̄ electionē liberrimā et bonitatē solam creatoris non suāsam nō inductā a foris. hec est per aliud extra se vllō modorum. Uides igitur quod multa sunt possibilia in se hoc ē non p̄hibita impossibilitate essendi naturali que ip̄e creator non vult eē neque ducere de potentialitate eēdi in actū. Vel p̄pter hoc quā ea quā iā creata sunt illa secum eē non paciuntur sicut p̄ostendi tibi vbi locutus sum de vnitāte vniuersi et declaravi tibi quod modus vnus non patitur aliū esse alia vō moderatur creator vel paruitate vel paucitate p̄pter alia quē admodū de serpentibus et draconibus et alijs quā notencia vocant h̄mōi enim animalia magnitudine sua et multitudine vel destruerent alia vel turbarēt et lederent ea in tolerabiliter. Si quis autē quārat quā in materialibus quē admodū dicit Aristotilis nihil distat inter potentias

et actū et iterū idem ē potentia et actus vt quod est verus apud creatorē nihil eorū quā eius sunt per se est vt potētia. imo vltimo actualitātē vnū quod quod eorū ergo quicquid potest loqui vel dicere sublimi illa dictione vel locutione dic̄ semp̄ et cogitat in effectu. Similiter quicquid potest velle et vult. Si ergo nihil aliud ē apud ip̄m et in ip̄m suū creare vel facere. Quicquid potest facere vel creare creat et facit. ymo ab eterno creauit et fecit. Attende diligēter in hijs que dicā tibi sup̄ quāstione hac in hoc loco. licet magis p̄tineat ad tractatū p̄mum huius magisterij. Dico igitur quod sermones n̄ri audibiles facti sunt nobis multi ex necessitate et hoc est quā sermones intelligibiles n̄ri qui a rebus v̄tuti nostre intellectiue adueniūt multi sunt similiter ex necessitate causa autē in hoc ē. quā h̄mōi sermōes res sequuntur a quibus sunt sicut ymagines et v̄mbre in multitudine sua et paucitate in vnitāte sua atque diuersitate. Sermo vō creatoris non sit. Similiter neque cogitatio eius neque sapiētia vel ars. hoc autē est quā non ipse a rebus est sed res ab ip̄o p̄pter quod res sequūt ip̄m p̄v̄t est eis possibile ip̄e autē eas precedit fm̄ excellentiā nobilitatis sue. Aliud etiā attende in hoc quod sermo creatoris cū sit vnus in vltimitate vnitatis tam multiplex tāquā innumera rerū diuersitas per ip̄m dicitur a creatorē et hoc absque p̄mixtione et confusione per omnē modum adeo quippe singula et que sunt et que eē possunt lucidissima distinctissima quod expressione p̄ ipsum dicunt licet simul ac si vnū quod quod eorū solum dicatur ap̄d̄ nos vō e contrario se habet quia vno sermone vnū solum dicim̄. Nec est nobis possibile multa singulariter et exp̄sse atque distincte vno sermone dicere. Amp̄. illo eodē sermone quo dicit creator aliquid futurū cum est futurū diceret illud idē nō esse futurū si non esset futurū et eiusdē cogitatione eodem modo se habet apud nos at e contrario se habet quā non nisi cōtrarijs sermonibus cōtraria dicim̄ artes igitur n̄re et artificia determinata sunt ad certas maneries op̄m et vltio nihil possunt. Sicut ars edificandi ad edes et in multū aliōgenū operis quicquid posse ars vō diuina e contrario se habet quoniam non plus ordinata est ad vnum genus op̄is quā ad alia siue sint contraria siue omnino dissimilia et incōtingentia. Causa autē in hoc est quod